

Rabobank

Een economische kansen- agenda voor de regio Venlo

Uitdagingen voor een ambitieuze regio

INHOUD

Economische kansenagenda regio Venlo	3
1. Inleiding	5
2. Economische staat van de regio	7
3. De ontwikkeling van de vier speerpuntsectoren	11
4. Economische kansenagenda	19
5. Van agenda naar actie	24

Rabobank

Economische kansenagenda regio Venlo

Positieve ontwikkeling van de economie

Vijf jaar geleden brachten wij een studie uit getiteld 'Een economische agenda voor de regio Venlo tot 2022'. Toen zaten we middenin een economische crisis en hadden we in de regio net de Floriade achter de rug. Nu, vijf jaar later, is er duidelijk sprake van een ander economisch tij. Er wordt weer volop geïnvesteerd en bedrijfsleven, overheid en onderwijsinstellingen ontplooiën gezamenlijk diverse initiatieven om de regionale economie te versterken. Ook vertrekken steeds minder jongeren uit de regio, maakt Venlo als studentenstad een uiterst positieve ontwikkeling door en zien we een sterk stijgende productiviteit bij bedrijven.

Groei komt vooral voort uit export en doorgroeiers

We menen dan ook dat de regionale economie zich de afgelopen jaren positief heeft ontwikkeld. Ondanks een krimp van de werkgelegenheid, nam het bruto regionaal product fors toe. Vooral gedreven door veel snelgroeiende bedrijven, een sterke groei van de export en meer specifiek ook de productiviteitsontwikkeling die de bedrijven in de (maak)industrie, de logistiek, de agri- & foodsector en de consumentendiensten hebben doorgemaakt. Samen zorgen de bedrijven in deze vier 'speerpuntsectoren' voor 62% van de banen in de regio en 57% van het bruto

regionaal product. Vooral ook door de internationale oriëntatie van de vele bedrijven die in deze sectoren actief zijn.

Verbreding in economische activiteiten zet door

Hoewel de vier speerpuntsectoren nog altijd het fundament van de regionale economie vormen, zet de vijf jaar geleden geconstateerde verbreding in economische activiteiten in de regio door. Als gevolg van de groei van zakelijke diensten, onderwijs en zorg, maar ook door de ontwikkeling van/binnen de vier speerpuntsectoren zelf. Automatisering en schaalvergroting zorgen ervoor dat (ook) binnen die sectoren steeds meer verschillende competenties worden gevraagd. Waardoor tevens de behoefte aan hoger gekwalificeerd personeel in de regio toeneemt.

Ambities vergroten de urgentie om jongeren te binden en nieuw talent te trekken

Zo gezien blijft het voor de regio Venlo een belangrijke opgave om jongeren te binden en nieuw talent aan te trekken. Dit wordt nog eens versterkt door de onverminderd hoge economische ambities van de regio. We zien die ambities terug in diverse investeringen in 'hardware' (infrastructuur, bedrijventerreinen, glastuinbouw, etc.),

maar gelukkig ook in 'software'. Mede hierdoor is het gemiddelde opleidingsniveau van de beroepsbevolking in de afgelopen vijf jaar gestegen, de arbeidsparticipatie toegenomen en het organiserend vermogen van het bedrijfsleven versterkt.

Versterking organiserend vermogen cruciaal om aandachtspunten regio aan te pakken

Dit laatste kan (en moet) in onze ogen echter nog beter. Wij beschouwen het organiserend vermogen als één van de cruciale factoren om de aandachtspunten in de regio - die er zeker zijn - aan te pakken. Het gaat daarbij om het organiserend vermogen van het bedrijfsleven zelf, maar zeker ook om de samenwerking van dit bedrijfsleven met de overheid en de kennisinstellingen in de regio (Triple Helix). Die dient in onze ogen te worden versterkt om de uitdagingen op het vlak van imago, arbeidsmarkt en bereikbaarheid het hoofd te bieden.

Aandachtspunten regio liggen vooral op het vlak van imago, arbeidsmarkt en bereikbaarheid

Hoewel we niet over een glazen bol beschikken, kunnen wij onszelf voorstellen dat wij in 2022 opnieuw de ontwikkeling van de regionale economie onder de loep nemen. Hopelijk constateren we dan dat de regio beschikt over een uitgebalanceerd imago, een arbeidsmarkt die is toegesneden op de behoeften van het bedrijfsleven en een bereikbaarheid die geen belemmerende factor is geweest voor de ontwikkeling van zowel welvaart als welzijn in het gebied. Diverse partijen hebben hierover zorgen, maar wij zijn ervan overtuigd dat de uitdagingen op het vlak van imago, arbeidsmarkt en bereikbaarheid

gezamenlijk het hoofd kunnen worden geboden. Juist ook door als bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen de handen ineen te slaan.

Verder bouwen aan een bloeiende economie in de regio

Wij realiseren ons dat dit niet vanzelf zal gaan. Daarom investeren wij graag samen met u in de regio. Wij zullen ons daarbij inzetten om u te inspireren in en te ondersteunen bij activiteiten. Zodat wij dan samen met u verder kunnen bouwen aan een bloeiende economie in de regio Venlo!

Rabobank

1. Inleiding

Vijf jaar geleden heeft Rabobank Venlo e.o. door Bureon en Roots Beleidsadvies een regionaal-economisch onderzoek laten uitvoeren en uitgebracht onder de titel 'Een economische agenda voor de regio Venlo tot 2022'. De betreffende agenda werd opgesteld midden in de economische crisis. Gezien het economisch herstel in de afgelopen jaren, de snelheid waarmee sociaaleconomische en technologische trends zich voltrekken en diverse recente initiatieven in de regio, ziet de Rabobank alle redenen om de studie uit 2012 te actualiseren. Het doel daarvan is meer inzicht te verkrijgen in de belangrijkste opgaven en kansen voor de regio. Zodat de bank daarop ook zo goed als mogelijk kan inspelen. De Rabobank heeft Bureon en Roots Beleidsadvies gevraagd om een nieuwe economische agenda voor de regio Venlo op te stellen.

Met 'regio Venlo' bedoelen we het werkgebied van Rabobank Venlo e.o.: gemeente Venlo, gemeente Beesel en het dorp Baarlo. Maar we zien dit gebied natuurlijk wel als onderdeel van een grotere regio: Noord-Limburg en de Duitse buurregio. Bij zoveel als mogelijk onderwerpen nemen we het hele werkgebied onder de loep. Er zijn echter onderwerpen waarvoor alleen gegevens beschikbaar zijn voor het gebied dat de gemeente Venlo bestrijkt.

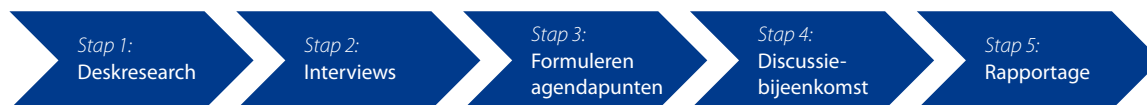
Dit onderzoek borduurt deels voort op dat van 2012. Zo kregen in de agenda van 2012 vier speerpuntsectoren een belangrijke plaats: agri & food, logistiek, maakindus-

trie en consumentendiensten (met focus op de Venlose binnenstad). Ook nu is dit het geval. De vier sectoren blijken immers nog altijd het leeuwendeel van de werkgelegenheid en het bruto regionaal product (BRP) voor hun rekening te nemen (zie hoofdstuk 3). Wel is in de analyse - meer dan in 2012 - een cluster-/ketenbenadering gevolgd. Dit betekent dat de ontwikkeling van de vier sectoren vanuit een breder perspectief is geanalyseerd dan alleen vanuit de ontwikkeling van de sectoren zelf. Tijdens het onderzoek is ook nadrukkelijk gekeken naar de kennis- en businessrelaties die de bedrijven in de vier 'kern'sectoren onderhouden.

De economische kansenagenda voor de regio Venlo is in vijf stappen tot stand gekomen (figuur 1). Na een analyse van actuele statistieken en beleidsbronnen (deskresearch) zijn diverse 'keteninterviews' gehouden met zowel bedrijven die in de genoemde vier 'kern'sectoren actief zijn als kennis-/onderwijsinstellingen en toeleveranciers/afnemers die aan de kernsectoren zijn verbonden. Vervolgens zijn in concept de agendapunten geformuleerd (stap 3) om deze in een discussiebijeenkomst met stakeholders te toetsen en te verdiepen (stap 4). De belangrijkste resultaten van het onderzoek zijn gerapporteerd in deze brochure (stap 5). In een achtergrondrapportage is meer informatie over de ontwikkeling van de regionale economie en de aandachtspunten in de toekomst te vinden. Deze achtergrondrapportage bevat tevens een overzicht van de

bronnen die voor het onderzoek zijn geraadpleegd en de personen die aan de interviews en discussiebijeenkomst hebben deelgenomen. Wij bedanken de betreffende personen voor de belangrijke bijdrage die zij aan het onderzoek hebben geleverd.

Fig. 1: Aanpak economische kansenagenda regio Venlo

Deze brochure gaat achtereenvolgens in op de economische staat van de regio Venlo (hoofdstuk 2) en de ontwikkeling van de vier speerpuntsectoren in de regionale economie (hoofdstuk 3). Hoofdstuk 4 presenteert de belangrijkste thema's om de ontwikkeling van de regionale economie in de komende vijf jaar te versterken. De brochure besluit in hoofdstuk 5 met de belangrijkste conclusies en aanbevelingen van het onderzoek.

Rabobank

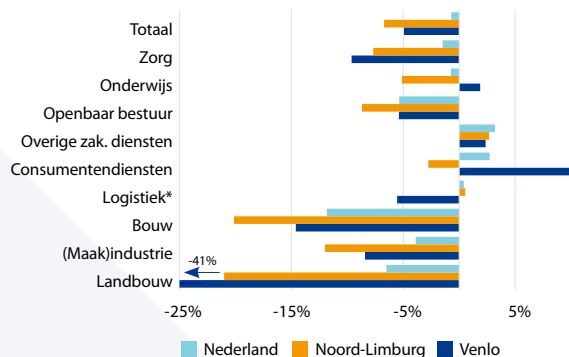
2. Economische staat van de regio

De economische staat van de regio wordt vaak afgemeten aan de hand van economische groei en werkgelegenheid. Deze twee grootheden lieten in Noord-Limburg de afgelopen jaren een tegenovergestelde ontwikkeling zien. Waar het bruto regionaal product sinds de publicatie van de vorige studie elk jaar toenam, kromp de werkgelegenheid elk jaar. Dit betekent dat de arbeidsproductiviteit in de regio (toegevoegde waarde per werknemer) sterk toenam.

Ontwikkeling van werkgelegenheid en toegevoegde waarde

Specifiek naar sector zien we dat de toegevoegde waarde vooral in de agrarische sector en de logistiek toenam

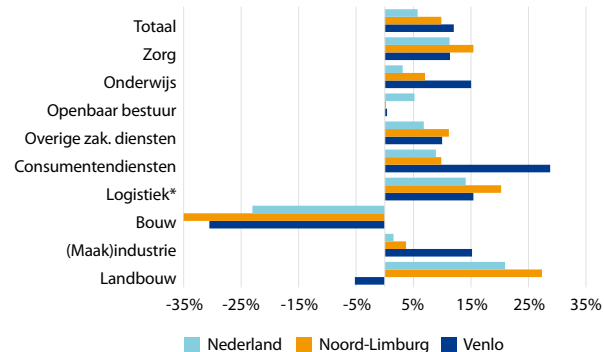
Fig. 2: Ontwikkeling werkgelegenheid per sector, 2011-2016

Bron: LISA, bewerking Bureau en Roots Beleidsadvies

(figuur 3). Dit terwijl in de regio de werkgelegenheid alleen in de overige zakelijke diensten en logistiek groeide (figuur 2). Specifiek in de gemeente Venlo zien we ook een sterke ontwikkeling van de consumentendiensten (vooral na de ingebruikname van de Maasboulevard) en het onderwijs. Met elkaar in verband gebracht zien we de arbeidsproductiviteit in alle sectoren in de regio toenemen (m.u.v. de bouw) en dan vooral in de 'traditionele' speerpuntsectoren. Ofwel, in de (maak)industrie, de logistiek en de agrarische sector. Ook in de zorg nam de arbeidsproductiviteit in de regio relatief sterk toe.

Fig. 3: Ontwikkeling toegevoegde waarde per sector, 2011-2016**

Bron: LISA/CBS, bewerking Bureau en Roots Beleidsadvies

* Logistiek omvat hier tevens de markthandel en detailhandel via internet

** De ontwikkeling van de toegevoegde waarde in 2015-2016 is geprognosticeerd op basis van trendgegevens

Rabobank

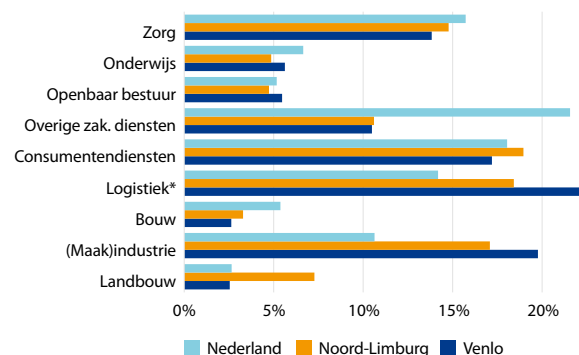
Economische structuur

Ondanks de verbreding in economische activiteiten vormen de maakindustrie, logistiek, agri & food en consumentendiensten nog altijd het fundament van de regionale economie. In deze vier sectoren is 62% van de werkgelegenheid en 57% van het bruto regionaal product (BRP) geconcentreerd. Het aandeel in de regionale werkgelegenheid bleef daarmee min of meer gelijk. Het aandeel van de vier sectoren in het BRP nam daarmee zelfs iets toe; vijf jaar geleden was dit aandeel nog 55%.

Voorals de omvang van de logistiek en industrie springen in het oog. Beide nemen bijna een vijfde van de werkgelegenheid voor hun rekening (figuur 4). Dit geldt ook voor de consumentendiensten (detailhandel, horeca, recreatie en overige diensten), maar dit is gemiddeld in ons land ook zo. Het regionale vestigingsklimaat lijkt zich dan ook vooral positief te onderscheiden voor bedrijven in de logistiek en de industrie. Tegelijkertijd blijkt de regio ook bovengemiddeld aantrekkelijk voor agri & food. De primaire landbouw is in de regio circa drie keer zo groot als gemiddeld in Nederland, terwijl zeker ook in de logistiek veel activiteiten aan agri & food zijn verwant.

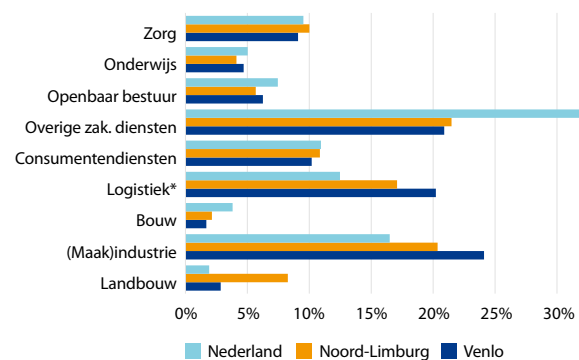
Verder valt het bescheiden aandeel van de zakelijke dienstverlening in de werkgelegenheid en toegevoegde waarde op; ondanks de groei die deze sector de afgelopen jaren in de regio heeft doorgemaakt. Hoewel de ontwikkeling van met name de zakelijke diensten en het onderwijs zorgden voor een verbreding in de regionale economie, lijkt deze zich dus geleidelijk te voltrekken.

Fig. 4: Aandeel sectoren in werkgelegenheid, 2016

Bron: LISA, bewerking Bureon en Roots Beleidsadvies

Fig.5: Aandeel sectoren in toegevoegde waarde, 2016**

Bron: LISA/CBS, bewerking Bureon en Roots Beleidsadvies

* Logistiek omvat hier tevens de markthandel en detailhandel via internet

** De toegevoegde waarde in 2016 is geprognosticeerd op basis van trendgegevens

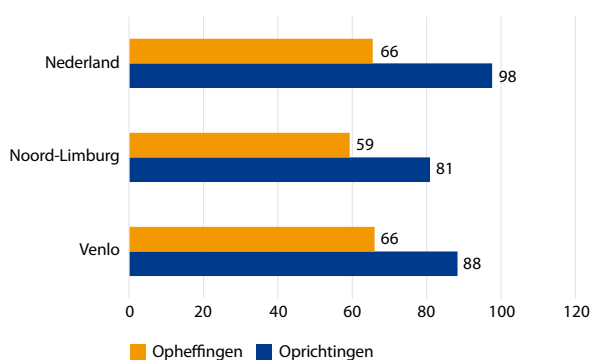
Groei komt vooral voort uit export en doorgroeiers

De economische groei in de regio blijkt vooral te worden gedreven door de groei van de export en de groei van bestaande bedrijven. Hoewel in de regio steeds meer bedrijven worden gestart, is het aantal starters in de regio nog altijd relatief beperkt (figuur 6). De oorzaak hiervan schuilt voor een deel in de eerder geconstateerde economische structuur van de regio. Landelijk wordt immers vooral veel in de zakelijke diensten gestart en die sector is in de regio ondervertegenwoordigd. De sterk in de regio vertegenwoordigde industrie, logistiek en agri & food zijn relatief kapitaalintensief en daarin is het in het algemeen lastiger om te starten dan in de meer kapitaalextensieve zakelijke diensten.

De groei die de regio doormaakt wordt dan ook vooral gedreven door de groei van zogenaamde snelgroeiende bedrijven. Volgens de definitie van de OECD zijn dit bedrijven met een gemiddelde groei van 20 procent per jaar over een periode van drie jaar, waarbij groei wordt uitgedrukt in aantal werknemers en/of omzet. De regio Venlo beschikt over een bovengemiddeld aantal van zulke snelgroeiende bedrijven (figuur 7). In 2015 behoorden in Venlo in totaal zo'n 175 bedrijven tot die categorie.¹

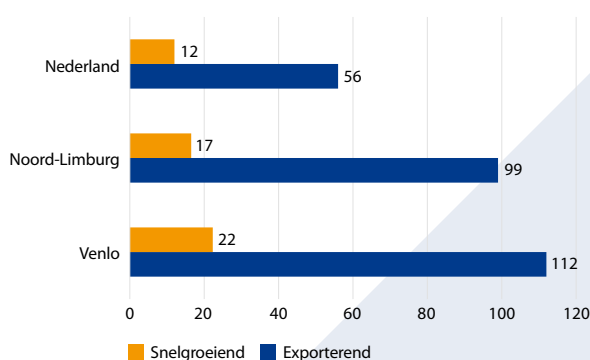
Daarnaast vond de afgelopen jaren in de regio een forse exportgroei plaats, vooral in de logistiek.² Passend bij de grensligging en economische structuur zijn in de regio sowieso veel exporterende bedrijven te vinden (figuur 7). Bovendien blijkt zo'n 35 tot 40% van de in de regio gereali-seerde toegevoegde waarde samen te hangen met de export.³ De exportafhankelijkheid van de regio is daarmee groter dan die van Midden- en Zuid-Limburg. Daar hangt 30 tot 35% van de toegevoegde waarde samen met de export.

Fig. 6: Oprichtingen en opheffingen (%), 2015

Bron: CBS, bewerking Bureon en Roots Beleidsadvies

Fig. 7: Exporterende en snelgroeiende bedrijven (%), 2015

Bron: CBS, bewerking Bureon en Roots Beleidsadvies

Rabobank

3. De ontwikkeling van de vier speerpuntsectoren

Uit het vorige hoofdstuk blijkt dat de maakindustrie, logistiek, agri & food en consumentendiensten nog altijd het fundament van de regionale economie vormen. De vier sectoren nemen 62% van de banen en 57% van het bruto regionaal product voor hun rekening. Ook richting de toekomst lijken de vier genoemde sectoren de pijlers onder de ontwikkeling van de regionale economie. Daarmee lijkt wellicht weinig veranderd ten opzichte van onze eerdere studies in 2007 en 2012. Niets is echter minder waar. Zowel externe trends (technologisch en macro-economisch) als specifieke ontwikkelingen en investeringen in de regio zorgen voor veel dynamiek.

In algemene zin is in alle vier de speerpuntsectoren een verbreding van activiteiten waar te nemen. Zowel in de interne organisaties als qua relaties met kennis- en onderwijsinstellingen en andere bedrijven in het cluster. Bovendien is in deze vier sectoren een toenemende behoefte aan hoger gekwalificeerd personeel te zien.⁴ Dit laatste wordt mede gedreven doordat de sectoren - elk op hun eigen manier - een schaalvergroting hebben doorgemaakt. Dit maakt dat in de bedrijven in de vier sectoren ook steeds meer andere competenties worden gevraagd.

Dit hoofdstuk beschrijft de specifieke dynamiek in de vier speerpuntsectoren in de regio. We gaan daarbij achtereenvolgens in op de ontwikkeling van de (maak)industrie, de logistiek, de agri- & foodsector en de consumentendiensten in de regio. De analyse van de vier speerpuntsectoren vormt een belangrijke bron voor de economische kansenagenda die we volgend hoofdstuk presenteren.

Maakindustrie

De maakindustrie in de regio heeft de afgelopen jaren - evenals de logistieke sector - een sterke productiviteitsontwikkeling laten zien. Waar deze ontwikkeling bij de logistieke sector nog gepaard ging met een (kleine) werk-

¹ Bron: CBS (2015), Lokale economie.

² Bron: CBS (2016), Export van goederen naar sector per COROP-gebied.

³ Bron: CBS & TNO (2017), Compositie-analyse van de Limburgse economie.

⁴ Bron: UWV Werkbedrijf (2017), Basisset Regionale Arbeidsmarktinformatie; Arbeidsmarktregio Noord-Limburg.

hightech maakbedrijven in Noord- en Midden-Limburg te behartigen en om samenwerking te stimuleren. Hoewel vanuit Techno Valley enkele waardevolle initiatieven zijn voortgekomen, moet anno 2017 (helaas) worden geconstateerd dat de regionale maakindustrie in de beeldvorming verder lijkt te zijn ondergesneeuwd bij de logistiek. Zo is 75% van de bevolking in de regio er niet van overtuigd dat Venlo een industriestad is.⁵ Tegelijkertijd gaf 75% aan dat Venlo terecht gezien wordt als stad van transport en logistiek.

Hoewel de bedrijven afzonderlijk goede prestaties laten zien, lijkt er in de maakindustrie dan ook behoefte aan

gelegenheidsgroei, was dit bij de maakindustrie echter niet het geval. In de Noord-Limburgse maakindustrie nam het aantal banen in de afgelopen vijf jaar met zo'n 12% af, terwijl de toegevoegde waarde met circa 4% toenam.

Landelijk is sprake van een herwaardering van de maakindustrie. Waar jarenlang werd gevreesd voor verplaatsing van productie naar lagelonenlanden, zien we nu een omgekeerd beeld. Ook de regio Venlo telt een aantal toonaangevende maakbedrijven waar volop wordt geproduceerd. Daarnaast kent de regionale maakindustrie een brede basis van mkb'ers die steeds op zoek is naar vernieuwing en een belangrijke bijdrage levert aan de regionale economie. Zowel in directe zin als in indirecte zin door de omvangrijke inkoop van goederen en diensten als vervoer, advies en ICT.

Een aandachtspunt betreft de relatieve onbekendheid van veel van de - in hun (niche)markt - toonaangevende bedrijven uit de regionale maakindustrie; zelfs bij andere maakbedrijven in de regio. Een initiatief dat hierin verandering heeft getracht te brengen, is Techno Valley. Techno Valley is eind 2013 opgericht om de belangen van de

Rabobank

meer organiserend vermogen; zowel tussen bedrijven onderling als in samenwerking met de overheid en kennis-/onderwijsinstellingen. Dit om het imago van de regio als maakgebied te versterken en (daarmee) meer arbeidskrachten voor de regionale maakindustrie klaar te stomen. Waar het onderwijsaanbod in de agri & food en logistiek de afgelopen jaren in de regio toenam, was dit in de maakindustrie immers niet het geval. En hoewel de technische opleidingen van Fontys zich goed ontwikkelen én goed bekend staan, lijkt samenwerking met omliggende regio's (o.a. Eindhoven en Den Bosch) een must om in de toenemende behoefte aan hoger opgeleid personeel te voorzien.

⁵ Bron: Bureon en Roots
Beleidsadvies (2017), Enquête
t.b.v. de Maatschappelijke kansen-
agenda voor de regio Venlo.

⁶ Bron: Prologis Research (2016),
Europe's most desirable logistics
locations 2016.

Logistiek

De logistieke sector in Noord-Limburg heeft een aantal zeer positieve jaren achter de rug. De werkgelegenheid en toegevoegde waarde groeiden en de arbeidsproductiviteit nam sterk toe. In de periode 2013-2016 werd de regio Venlo-Venray bovendien elk jaar verkozen tot dé Logistieke Hotspot van Nederland. En hoewel de regio in 2017 hierbij West-Brabant voor zich moest dulden, werd de regio in 2016 nog in een internationale benchmark beoordeeld als de meest gewilde locatie voor de logistieke sector in Europa.⁶ Deze kwalificatie is onder andere gebaseerd op de relatief gunstige ligging van de regio ten opzichte van economische centra, relatief lage transportkosten, vastgoedkosten, etc.

Rabobank

De aantrekkelijkheid voor de logistieke sector blijkt ook uit het grote aantal nieuwe vestigers in de afgelopen jaren, deels ook uit het buitenland. In 2015/2016 werden op Trade Port Noord vele kavels aan logistieke bedrijven uitgegeven en ook in de eerste helft van 2017 vestigden diverse logistieke bedrijven zich hier (o.a. DB Schenker, VidaXL, Groep Heylen).⁷ Daarnaast hebben ook de gevestigde bedrijven - zoals eerder laten zien - een grote productiviteitsgroei doorgemaakt. Drijvers achter deze ontwikkeling zijn de steeds verder gaande automatisering, maar bijvoorbeeld ook de toenemende inzet van Big Data.

Een andere belangrijke ontwikkeling in de afgelopen jaren was de oprichting van het SMART Logistics Centre Venlo (LCV) in 2014. Hiermee is op regionaal niveau de samenwerking tussen logistieke bedrijven versterkt. Pijlers in het SMART LCV zijn infrastructuur (weg, water en spoor), innovatie, arbeidsmarkt & onderwijs, acquisitie, PR & branding, waarbij met een ondernemersgedreven actieprogramma wordt gewerkt aan het (verder) verbeteren van de concurrentiepositie van de regio.⁸ Een model dat wellicht ook van waarde kan zijn voor de regionale maakindustrie.

In elk geval zien we de afgelopen jaren in de logistieke sector in de regio een groeiende samenwerking tussen onderwijs (Gilde, Fontys), ondernemers en overheid (Gemeente en Provincie). Mede ook gericht op het klaarstomen van voldoende arbeidskrachten voor de toekomst. Toch bestaan er juist op dat punt zorgen. Sommige bedrijven ondervinden op dit moment al

krapte, maar zeker richting de toekomst worden problemen verwacht. Aanleiding vormen de prognoses die duiden op een groeiende vraag naar arbeidskrachten en krimp van de beroepsbevolking.⁹ Een tijdelijke oplossing is de inzet van arbeidskrachten uit Midden- en Oost-Europa (MOE-landers), maar de vraag is in hoeverre dit een structurele oplossing biedt. Structurele oplossingen lijken meer te moeten worden gevonden in een verdergaande automatisering (productiviteitsverhoging) en het sterker binden van jongeren. Hoewel de verdere ontwikkeling van het Gilde en Fontys perspectief biedt om op de langere termijn meer jongeren aan de regio te binden, blijft het de vraag of het één en ander voldoende zal zijn om in de behoeften van de bedrijven te voorzien.

Een ander (blijvend) zorgpunt van de logistieke bedrijven is de bereikbaarheid van de regio. Daarbij wordt gemoreerd aan de problemen op de A67 en de (daarom) gewenste verbreding, maar ook aan de spoorverbinding met Duitsland/Duisburg. Hierin zijn investeringen zeker gewenst. Deels vanwege autonome trends en ontwikkelingen gericht op de verduurzaming van transport, maar ook doordat hierop gericht wordt geïnvesteerd met de realisatie van de grootste inlandse railterminal van Nederland. Hierdoor zal naar verwachting steeds meer verkeer per spoor gaan verlopen.

⁷ Bron: Duijf, P. (2017), Trade Port Noord groeit razendsnel. In: Ondernemend Venlo Magazine, jaargang 10, no. 37.

⁸ Bron: SMART LCV (2017), Volle kracht vooruit! Actieprogramma SMART LCV 2017-2019.

⁹ Bron: Sectorinstituut Transport en Logistiek (2015), Factsheet Noord-Limburg.

Agri & food

Als we het hebben over agri & food in de regio Venlo hebben we het in principe over het gehele cluster van agri- & foodactiviteiten. Dit omvat dus niet alleen de primaire sector, maar bijvoorbeeld ook de agrologistiek, de voedselverwerkende industrie en de kennis- en onderwijsinstellingen die op voeding en gezondheid zijn gericht. Zeker in de regio Venlo vinden er in toenemende mate cross-overs tussen de genoemde onderdelen van het cluster plaats.

Kijkend naar de primaire sector zagen we de afgelopen jaren een groei van de toegevoegde waarde; vooral in de vruchtgroenten.¹⁰ Waar het glasareaal sinds 2013 afnam, is in 2016 per saldo ruim 60 hectare aan glas toegevoegd.¹¹ En ook in 2017 is weer gebouwd. In lijn met de ambitie van de regio vinden deze investeringen in toenemende mate plaats in de projectlocaties Californië en Siberië. De vraag is hoe lang daar nog kavels beschikbaar zullen zijn. Feit is wel dat ook in de primaire sector in de regio Venlo in toenemende mate niet de vierkante meters, maar de toegevoegde waarde centraal staat. De toename van productieareaal gaat dan ook niet automatisch gepaard met een groei van de werkgelegenheid. Sterker: in de afgelopen jaren heeft in de primaire sector in de regio juist een sterke daling van het aantal bedrijven en de werkgelegenheid plaatsgevonden.

De toenemende toegevoegde waarde en dalende werkgelegenheid verduidelijken het hoge tempo waarin de groei van de arbeidsproductiviteit in de regionale agri- & foodsector plaatsvindt. Als één van de weinige sectoren

in de regio kent de primaire landbouw ook een hogere arbeidsproductiviteit dan gemiddeld in ons land. De toenemende productie resulteert daarnaast in meer export van versproducten. De agrologistiek profiteert daarbij niet alleen van de primaire sector in de regio, maar ook van die in andere regio's. De regio Venlo is (ook) voor versproducten een belangrijke logistieke hub en zal dit naar verwachting in de toekomst blijven. Zowel qua import als qua export wordt in de periode tot 2026 een verdere groei verwacht.¹²

Ten opzichte van vijf jaar geleden valt met name de ontwikkeling van kennis en onderwijs in de regio op. De HAS in Venlo heeft zich sterk ontwikkeld, zoals ook de opleidingen aan de dependance van de Universiteit Maastricht. En hoewel de ontwikkelingen in de Brightlands Campus Greenport Venlo feitelijk nog in de kinderschoenen staan, is het perspectief gunstig. De recente oprichting van het Brightlands Food en Agro Fonds - en dan met name de publieke en private investeringen die hierin hebben plaatsgevonden - onderstrepen dit. Belangrijke volgende stap is om de aansluiting met het regionale MKB te vinden. Met een duidelijke propositie op voeding en gezondheid onderscheidt de regio zich in elk geval van andere greenports.

Rabobank

Naar de toekomst toe bestaan er bij het bedrijfsleven nog wel zorgen over de arbeidsmarkt. Zowel qua middenkader en hoger opgeleid personeel als qua laagopgeleid personeel. Hoewel Gilde Opleidingen, Fontys, de HAS en Universiteit Maastricht in principe veel middelbaar en hoger opgeleid personeel klaarstomen, blijkt het nog een kunst om deze studenten ook aan de bedrijven in de regio te binden. Daarnaast blijkt het voor de bedrijven lastig om hoogopgeleid personeel van buiten de regio te werven. En qua laagopgeleid personeel zijn de zorgen misschien nog wel het grootst. Hoewel robotisering richting de toekomst de vraag naar laaggeschoold personeel zal gaan verlichten, zetten de agri- en foodbedrijven op dit moment nog veel arbeidsmigranten in om in deze vraag te voorzien. In de praktijk blijkt het (ook) steeds moeilijker om arbeidsmigranten voor een baan in de sector te interesseren. Kortom, het duurzaam voorzien in de arbeidsvraag wordt door het bedrijfsleven in de regionale agri- en foodsector als één van de grootste opgaven richting de toekomst gezien.

¹⁰ Bron: Posad en Florpartners (2016), Greenports 3.0.

Profielschets en ontwikkeling 2006-2016-2026.

¹¹ Bron: CBS (2017), Landbouwtellingen.

¹² Van respectievelijk € 1.260,- mln. en € 2.340,- mln. aan import en export in 2016 tot € 1.420,- en € 2.680,- in 2026. Bron: Posad en Florpartners (2016), Greenports 3.0. Profielschets en ontwikkeling 2006-2016-2026.

Consumentendiensten

De consumentendiensten in de regio bestaan tenslotte uit de detailhandel, horeca, recreatie en overige diensten die in het gebied zijn geconcentreerd. Qua ontwikkeling zijn de verschillen per sector en locatie soms groot. Zo nam het aantal banen in de Venlose consumentendiensten de afgelopen vijf jaar met ruim 900 toe, terwijl die in omliggende plaatsen met circa 1.700 banen afnam. In Venlo werd in 2012-2013 de grootste groei gerealiseerd, net na de ingebruikname van de Maasboulevard. In diezelfde jaren vond in overig Noord-Limburg juist het grootste deel van de krimp plaats. En waar in Venlo het aantal banen in de consumentendiensten de meest recente jaren relatief constant bleef, nam deze in de omliggende plaatsen juist weer iets toe. Het is daarbij belangrijk om een onderscheid te maken naar de diverse onderdelen van de sector. Zo groeiden (in de hele regio) vooral de horeca en in mindere mate de vrijetijdsector. In de detailhandel nam de werkgelegenheid juist af.

Drijvers achter deze ontwikkeling zijn uiteraard landelijke trends en ontwikkelingen, maar ook beleid dat primair is gericht op het versterken van kansrijke (winkel)gebieden. Binnen de regio ontstaat mede daardoor een steeds groter verschil tussen 'centrumkern' Venlo en omliggende plaatsen. De Venlose binnenstad heeft mede door de realisatie van de Maasboulevard, maar bijvoorbeeld ook de verkiezing tot Beste Binnenstad 2013-2015 een zeer positieve ontwikkeling doorgemaakt. In kernen als Blerick en met name Tegelen is een tegenovergestelde ontwikkeling te zien. Met een leegstand van ruim 26% van het winkelvloeroppervlak¹³ is de situatie in het centrum van Tegelen ronduit zorgwekkend.

In diverse andere kernen is de situatie niet zo nijpend. Zo is Arcen een voorbeeld van een kern die onder invloed van vooral de positieve ontwikkeling van de toeristische sector nauwelijks leegstand kent. Kijkend naar de ontwikkeling van het toerisme valt op dat buitenlandse toeristen - en dan met name Duitsers - een steeds belangrijkere doelgroep vormen.¹⁴ In die zin is het ook niet vreemd dat 70% van de bevolking de aanwezigheid van veel Duitsers in Venlo waardeert.¹⁵ Tegelijkertijd staat diezelfde bevolking ambivalent tegenover de nieuwe bestemming van het Kazerneterrein: 25% van de bevolking verwacht dat de stad hierdoor aantrekkelijker zal worden, 30% van de bevolking niet. Deze cijfers verduidelijken de zorgen van de bevolking over de toekomstige invulling van het terrein. Duidelijk is dat het Kazerneterrein de aantrekkingskracht van Venlo kan vergroten. Maar de vraag is of ook de Venlose binnenstad daarmee haar aantrekkingskracht vergroot. Daarvoor is het essentieel dat de toekomstige

bezoekers van het Kazerneterrein ook de Venlose binnenstad weten te vinden en het Kazerneterrein zelf geen concurrerende winkelfunctie krijgt.

In algemene zin lijkt er binnen de consumentendiensten nog veel te kunnen worden gewonnen met samenwerking en het verbinden van aanbod. Toerisme en 'reguliere' detailhandel lijken naast elkaar te opereren zoals ook exploitanten van horeca-, leisure- en cultuurvoorzieningen - uitzonderingen daargelaten - relatief weinig met elkaar samenwerken. Het feit dat de regio zo veel bezoekers van buiten trekt, kan daarmee nog (veel) beter worden benut.

In de Venlose binnenstad bestaan er daarnaast zorgen over de bereikbaarheid en het parkeren. Dit heeft ongetwijfeld te maken met de vele discussies die hierover het afgelopen jaar in de gemeente Venlo zijn gevoerd. De zorgen komen echter ook voort uit de verwachting dat het aantal bezoekers aan de Venlose binnenstad de komende jaren zal toenemen. Gevreesd wordt dat met name het parkeeraanbod die groei niet kan accommoderen.

¹³ Bron: Locatus (2017).

Geraadpleegd via Venlo in cijfers, d.d. 18 september 2017.

¹⁴ Bron: ZKA Consultants (2017), Toeristische Trendrapportage Limburg.

¹⁵ Bron: Bureon en Roots Beleidsadvies (2017), Enquête t.b.v. de Maatschappelijke kansenagenda regio Venlo.

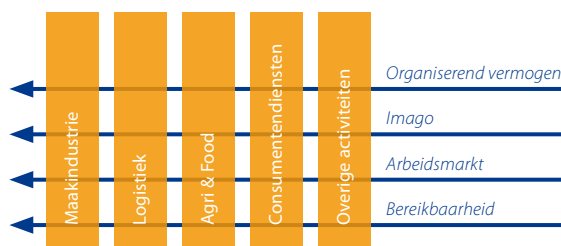

Rabobank

4. Economische kansenagenda

Zoals al opgemerkt in de inleiding, is het doel van deze studie om aan te geven wat de belangrijkste aandachtspunten in de regionale economie zijn. De analyse geeft hiervoor belangrijke handvatten. Hoewel voor elk bedrijf en/of sector specifieke aandachtspunten zijn te benoemen, kunnen vier algemene punten voor de versterking van de regionale economie worden aangegeven (figuur 8). Dit hoofdstuk gaat achtereenvolgens op die vier thema's in en beschrijft daarbij steeds wat het thema behelst, wie er mee te maken heeft en waar de belangrijkste behoeften bestaan.

Fig. 8: Hoofdthema's in de economische kansenagenda voor de regio Venlo

Bron: Bureon en Roots Beleidsadvies

Organiserend vermogen

Het eerste thema is het vergroten van het organiserend vermogen, zowel van het bedrijfsleven in de regio als in de samenwerking van dit bedrijfsleven met de overheid en de kennisinstellingen (Triple Helix). Het vergroten van dit organiserend vermogen kan helpen om de aandachtspunten zoals die hierna worden benoemd effectief aan te pakken.

In algemene zin is het organiserend vermogen van het bedrijfsleven in de regio Venlo de afgelopen jaren toegenomen. In de Venlose binnenstad speelt Venlo Partners daarbij een belangrijke rol; op de industrieterreinen Ondernemend Venlo. Ondernemend Venlo behartigt inmiddels de belangen van zo'n 1.000 ondernemers die goed zijn voor bijna 30.000 arbeidsplaatsen. Met behulp van BIZ-gelden investeert de vereniging in parkmanagement, duurzaamheid, veiligheid, communicatie, etc. zoals in de Venlose binnenstad en enkele andere winkelgebieden in de regio (Blerick, Tegelen) met collectieve middelen wordt geïnvesteerd in zaken als sfeerverlichting en promotie.

Daarnaast zijn er op sectorniveau diverse samenwerkingen; de één krachtiger dan de andere. Waar in de economische agenda van vijf jaar geleden vooral werd gewezen op het ontbreken van branchegerichte samenwerking en/of ketensamenwerking in de agri- en foodsector en de logis-

tiek, lijken nu de belangrijkste behoeftes te bestaan in de regionale maakindustrie. Het model dat is gekozen in de logistieke sector (SMART LCV) kan voor deze sector inspiratie bieden. Voor de consumentendiensten geldt dat meer organiserend vermogen op regionaal schaalniveau zou helpen om de marktkansen te verzilveren die (kunnen) voortkomen uit een sterkere koppeling van de Venlose binnenstad en de toeristisch-recreatieve sector in de regio.

Dat meer organiserend vermogen in de regio kan bijdragen aan het versterken van de regionale economie, is ook onderkend met de oprichting van een Economic Development Board (EDB). Hoewel de uitgangspunten voor deze EDB¹⁶ breed worden gedragen, is het bedrijfsleven in de regio tot op heden vooral in afwachting van wat de EDB precies gaat brengen. Mogelijk kan de EDB - met nauwe betrokkenheid van Ondernemend Venlo - voorzien in de breed gedragen behoefte om te komen tot een zo goed mogelijk samenspel van ondernemers, kennisinstellingen en overheden en daarmee het verder versterken van de ontwikkeling van de regionale economie.

Imago

Vanuit die samenwerking kan dan vooral ook worden gewerkt aan het imago van de regio. Dit was één van de hoofdthema's in de gesprekken die in het kader van deze kansenagenda met bedrijven, instellingen en overheid zijn gevoerd. Het thema imago is niet nieuw: ook vijf jaar geleden benoemden wij het in onze agenda als een belangrijk aandachtspunt om de regionale economie te versterken. En dan vooral om jongeren en mensen van buiten blijvend aan de regio te binden.

Hoewel sindsdien het nodige in citymarketing is geïnvesteerd, blijft het imago van Venlo een zorgpunt. De onbekendheid van Venlo en het niet eenduidige imago vormden voor de gemeente ook redenen om te starten met "Het Verhaal van Venlo". Sinds de officiële kick-off begin april van dit jaar is het echter nog relatief stil. En de recente aankondiging dat de gemeente het voor "Het Verhaal van Venlo" gereserveerde budget wil schrappen¹⁷, maakt dat het voorlopig waarschijnlijk ook stil zal blijven. Dit terwijl de behoefte aan een dergelijk verhaal alleen maar toeneemt. In de enquête die ten behoeve van de maatschappelijke kansenagenda is afgenomen, kwam naar voren dat slechts 51% van de bevolking uit de stad "mensen van buiten vol trots over Venlo vertelt"; een percentage dat in de regio (exclusief Venlo stad) maar 29 bedroeg.

Rabobank

De enquête bevestigde bovendien het (eezijdige) beeld van Venlo als stad van transport en logistiek. Een beeld dat voor de logistieke sector zelf wellicht positief is, maar vanuit de bijdrage van de logistiek aan de regionale economie slechts ten dele kan worden verklaard. De behoefte aan een meerkleurig verhaal - dat ook past bij de diversiteit/rijkdom aan economische activiteiten in de regio - is daarom gewenst. Vooral ook vanwege de regionale behoefte om jongeren sterker te binden en mensen van buitenaf te trekken.

De vraag is dan hoe het imago van de regio Venlo kan worden verrijkt. Vanuit "Het Verhaal van Venlo" zijn hiertoe al voorzichtige aanzetten gedaan. Wat echter nog lijkt te ontbreken, is een goed beeld van wat het imago van Venlo nu precies is (probleemanalyse) en bij wie dit imago nu precies moet worden verbeterd (doelgroepen). In die zin is het goed om een nulmeting van het imago te verrichten en op basis daarvan ook een gericht plan te maken om het imago van de regio te versterken.

Daarnaast blijkt er ook in meer algemene zin behoefte om de bekendheid van de regio te vergroten. Hierbij gaat het dus om het verkopen van de regio Venlo als een interessante plek om te wonen, werken en recreëren. Dit zou extra investeringen in de citymarketing van de stad/regio kunnen rechtvaardigen.

Tenslotte zijn er sectorspecifiek opgaven. De onbekendheid van de regio lijkt het meest te spelen bij de maakindustrie. Zoals eerder aangegeven, is het daarbij de kunst om te verkennen wat gemeenschappelijke, bindende

factoren zijn en die te 'verkopen' naar doelgroepen als (potentiële) klanten, werknemers, samenwerkingspartners, etc.

Arbeidsmarkt

Een derde thema is de regionale arbeidsmarkt. Hierin wordt op de (midden)lange termijn zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve mismatch gevreesd. Het huidige economische tij vergroot deze vrees. Veel bedrijven in de speerpuntsectoren hebben nu al moeite om voldoende

gekwalficeerd personeel te vinden en verwachten in de komende vijf jaar meer problemen te zullen ondervinden als een belangrijk deel van hun personeel uitstroomt (met pensioen gaat).

¹⁶ Zoals beschreven in de Nota inzake Economic Development Board van de Provincie Limburg d.d. 31 maart 2016.

¹⁷ Bron: Gemeente Venlo (2017), Programmabegroting 2018-2021. Te raadplegen via <http://venlo.begroting-2018.nl/>.

De aanbeveling om te (blijven) investeren in de regionale arbeidsmarkt sluit aan op die van vijf jaar geleden toen wij in onze agenda de hoogste prioriteit toekenden aan het versterken van het sociale kapitaal in de regio. In onze synthese van toen gaven we aan dat de gevolgen van de vergrijzing en krimp zo goed als mogelijk moesten worden opgevangen door “personeel voor bedrijven in de regio te behouden, nieuw talent aan te trekken en de arbeidsproductiviteit sneller te laten groeien dan tot dusver het geval was geweest”. Daarbij hoorden in onze ogen ook investeringen in het woon- en leefklimaat om de aantrekkelijkheid van de regio als woon- en leefgebied te vergroten. Aanbevelingen die nog weinig aan kracht lijken te hebben ingeboet.

Hiermee kan wellicht de indruk ontstaan dat er de afgelopen vijf jaar niets is veranderd. Alleen al de ontwikkeling van Venlo als studentenstad bewijst het tegendeel. Ook de ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit in de regio Venlo onderstreept de positieve ontwikkeling die de regio de afgelopen jaren heeft doorgemaakt. Zo groeide de arbeidsproductiviteit hier de afgelopen vijf jaar met bijna 18% ten opzichte van circa 7% gemiddeld in ons land. In die zin laat de regio Venlo dus wel degelijk een positieve ontwikkeling zien.

Tegelijkertijd blijft inzet op een goed functionerende arbeidsmarkt van cruciaal belang. Juist vanuit de positieve ontwikkeling die het bedrijfsleven in de regio doormaakt. Daarbij bestaan specifieke behoeftes op het vlak van middelbaar en hoogopgeleid personeel, maar ook laagopgeleid personeel (zie vorig hoofdstuk). Dit laatste

komt wellicht vreemd over als de werkloosheid en dan met name het hoge aantal bijstandsgerechtigden in de regio in ogenschouw wordt genomen. Dit aantal ligt in Venlo immers ruim 20% hoger dan gemiddeld in ons land.

Hoewel dit laatste zeker een maatschappelijk probleem betreft, zou met deze groep maar in beperkte mate in de arbeidsbehoefte van de bedrijven in de regio kunnen worden voorzien. Nog los van de vraag of de betreffende groep ook de kwalificaties heeft om de banen in te vullen waaraan nu en in de toekomst behoefte bestaat. In die zin is de aanpak van de bijstandsproblematiek een apart vraagstuk dat weliswaar aandacht behoeft, maar nog los staat van de gewenste investeringen in het sociale kapitaal in de regio. Voor dit laatste lijkt het vooral zaak om de ingezette koers door te zetten en dus te blijven investeren in het binden van jongeren, het aantrekken van nieuw talent en het verhogen van de arbeidsproductiviteit.

Bereikbaarheid

Een goede bereikbaarheid is tenslotte essentieel als het gaat om het versterken van de regionale economie. Hoewel de bereikbaarheid per weg, water en spoor in algemene zin goed is, zijn er in de regio diverse knelpunten. Een eerste punt dat daarbij altijd wordt genoemd, is de A67. Dit is ook niet vreemd gezien de toenemende verkeersintensiteit op deze snelweg en de grote omvang van problemen op het moment dat zich hierop calamiteiten voordoen. Mede daarom nam de minister van Infrastructuur en Milieu (I&M) eind 2016 de startbeslissing tot de MIRT¹⁸-Verkenning A67 Leenderheide -

¹⁸ Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport.

¹⁹ Zie voor meer informatie: <https://www.mirta67leenderheidezaarderheiden.nl>.

²⁰ In de MIRT-Verkenning wordt de verwachting uitgesproken dat eventuele grote aanpassingen aan de weg pas vanaf 2024 plaats kunnen vinden. Smart Mobility maatregelen, of minder grote aanpassingen aan de weg, kunnen mogelijk wel al eerder worden gerealiseerd. Dit krijgt nu ook aandacht in de bespreking van maatregelenpakketten.

Rabobank

gericht op een verduurzaming van transport; deels doordat hierop gericht wordt geïnvesteerd met de realisatie van de grootste inlandse railterminal van Nederland (de Railterminal Greenport Venlo op Trade Port Noord). Voor wat betreft het personenvervoer bestaat (nog steeds) de wens om een intercityverbinding tussen Venlo en Düsseldorf te realiseren. Hoewel de Duitse overheid inmiddels bereid lijkt te zijn om op korte termijn hieraan mee te werken²¹, is realisatie nog geen gelopen zaak. Lobby voor verbetering van de railverbinding met het Duitse achterland blijft dan ook gewenst. Ook om de Venlose binnenstad voor een nog groter publiek bereikbaar te maken.

²¹ Bron: Verlaan, J. (2017), Duitsland wil toch snelle trein naar Eindhoven. In NRC van 5 april 2017.

²² Bron: Gemeente Venlo (2017), Overzicht ontwikkeling parkeer-capaciteit stedelijk centrum Venlo 2016-2021.

Zaarderheiken. In deze verkenning zijn inmiddels diverse mogelijke oplossingen voor de aanwezige/toekomstige doorstromingsproblemen onderzocht.¹⁹ Hoewel vanaf 2024 geld voor de aanpak is gereserveerd, zijn de betreffende investeringen nog niet daadwerkelijk verricht. Bovendien is 2024 nog ver weg en zijn investeringen ook voor die tijd gewenst.²⁰ In die zin lijkt lobby voor de aanpak van de A67 (incl. smart mobility) vanuit het regionale bedrijfsleven nog altijd zeer relevant.

Een ander aandachtspunt betreft de railverbindingen vanuit de regio. Het gaat daarbij vooral om de verbinding met het Duitse achterland, zowel voor goederen als voor personen. Met betrekking tot het goederenvervoer is met name de verbinding met Duisburg relevant. De verwachting is dat deze intensiever gebruikt kan/gaat worden. Deels vanwege autonome trends en ontwikkelingen

Specifiek met betrekking tot de bereikbaarheid van de Venlose binnenstad zijn er vooral zorgen over de bereikbaarheid per auto. Deze staat op piekmomenten nu al onder druk. Dit versterkt de vrees bij ondernemers dat als gevolg van de (verwachte) toename van bezoekers de autobereikbaarheid onvoldoende wordt. Specifieke aandacht wordt daarbij voor het parkeeraanbod gevraagd. Deze zal vanaf 2019 een stuk minder groot zijn dan op dit moment.²² Hoewel het parkeeraanbod dan ook voorziet in de parkeervraag zoals die in de parkeerbalans van de gemeente is geprognosticeerd, verdient het aanbeveling om de balans tussen vraag en aanbod continu te (blijven) monitoren en te investeren in nieuwe technologie om de infrastructuur en het parkeeraanbod in de Venlose binnenstad zo goed als mogelijk te benutten (smart city – smart mobility – smart parking). Tenslotte is ook de bereikbaarheid van werklocaties (met name de Greenport) met openbaar vervoer een aandachtspunt.

5. Van agenda naar actie

Verbeterpunten in een regio waar het goed ondernemen is

We begonnen deze brochure met aan te geven dat ten opzichte van vijf jaar geleden duidelijk sprake is van een ander economisch tij. Er wordt weer volop geïnvesteerd en bedrijfsleven, overheid en onderwijsinstellingen ontplooiën gezamenlijk diverse initiatieven om de regionale economie te versterken. En waar in 2012 nog de hoogste prioriteit werd toegekend aan het investeren in sociaal kapitaal, zien we inmiddels minder jongeren vertrekken²³, een uiterst positieve ontwikkeling van Venlo als studentenstad en een sterk stijgende arbeidsproductiviteit bij bedrijven. Hoewel in deze brochure de nadruk ligt op verbeterpunten en kansen om de regionale economie te versterken, betekent dit dus niet dat deze economie er slecht voor staat.

De eerder door ons benoemde speerpuntsectoren vormen nog altijd het fundament van de regionale economie. Samen zorgen de (maak)industrie, logistiek, agri & food en consumentendiensten voor 62% van de werkgelegenheid en 57% van het bruto regionaal product (BRP). Van deze vier sectoren springt vooral de ontwikkeling van de logistiek in het oog: als enige maakte zij de afgelopen vijf jaar zowel een werkgelegenheidsgroei als groei van de toegevoegde waarde door. Opvallend is de productiviteitsontwikkeling in de regio: met uitzondering van de bouwsector nam in alle sectoren de arbeidsproductiviteit sterker toe dan gemiddeld in ons land. Qua arbeidsproductiviteit lijkt de goede weg dus te zijn ingeslagen.

Desondanks blijft het voor de regio Venlo een belangrijke opgave om jongeren sterker te binden, nieuw talent aan te trekken en de arbeidsproductiviteit te laten groeien. Niet alleen vanwege de onverminderd hoge economische ambities van de regio, maar ook vanwege het feit dat deze ambities zijn gestoeld op kwaliteiten die elders niet of minder voorhanden zijn. Dit laatste blijkt bijvoorbeeld uit de ruimtelijke ontwikkeling van de regio. Maar weinig regio's in ons land laten zo veel uitgifte van bedrijventerreinen zien als de regio Venlo (vooral aan logistieke bedrijven).²⁴ En ook het glasareaal nam in Venlo e.o. als in één van de weinige regio's in ons land het afgelopen jaar toe. Terwijl zich met de (her)ontwikkeling van het Kazerneterrein ook in de Venlose binnenstad weer een majeur investeringsproject aandient. Kortom, afgaande op de investeringsdrang zou je mogen verwachten dat de huidige groei van de regionale economie ook de komende jaren blijft doorzetten.

²³ Bron: Gemeente Venlo (2017), Omgevingsanalyse Venlo 2017.

²⁴ Bron: Provincie Limburg (2017), Werklocaties Limburg 2016. Resultaten monitor Limburgse bedrijventerreinen en dienstlocaties in 2016.

Rabobank

Kansen op het vlak van imago, arbeidsmarkt, bereikbaarheid en organiserend vermogen

Juist die groei stelt de regio voor uitdagingen. Uitdagingen op het vlak van imago, arbeidsmarkt, bereikbaarheid en organiserend vermogen. Idealiter beschikt de regio in 2022 over een uitgebalanceerd imago dat de regio in staat stelt om meer nieuw talent te trekken. En over een arbeidsmarkt die is toegesneden op de behoeften van het bedrijfsleven en waarin vraag en aanbod zo goed als mogelijk 'matchen'. Daarvoor is het belangrijk om de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid te versterken en Venlo als onderwijsstad verder te ontwikkelen. Maar ook om te investeren in meer automatisering en robotisering om als zodanig de vraag naar laaggeschoold personeel te verlichten.

Daarnaast is investeren in bereikbaarheid een must. Het gaat daarbij niet alleen om de weginfrastructuur, maar juist ook om slimme oplossingen om de groei van de speerpuntsectoren duurzaam (via water, spoor, openbaar vervoer) te faciliteren. In onze ogen is meer organiserend vermogen - zowel binnen het bedrijfsleven als vanuit het bedrijfsleven met de overheid en het onderwijs - een randvoorwaarde om de genoemde aandachtspunten op het vlak van imago, arbeidsmarkt en bereikbaarheid effectief op/aan te pakken.

Rol van de Rabobank

De Rabobank is een maatschappelijke bank met een coöperatieve grondslag en identiteit. Vanuit die hoedanigheid leveren wij een substantiële bijdrage aan het welzijn en de welvaart in Nederland en de oplossing van het voedselvraagstuk in de wereld. Om die doelen te bereiken, richten we ons op het versterken van de klant en zijn omgeving. De afgelopen jaren is er in de regio veel bereikt op economisch vlak. Met Kickstart hebben we bijvoorbeeld als doel het innovatief ondernemerschap in de regio naar een hoger plan te tillen. Daarnaast zijn we initiatiefnemer van het Brightlands Food en Agro fonds om innovatie en ontwikkelactiviteiten van de Brightlands Campus Greenport Venlo te stimuleren.

Rabobank Venlo e.o. is een bank van en voor leden en klanten, die midden in de samenleving staat. En die haar netwerk inzet om partijen met elkaar te verbinden om een bijdrage te leveren aan de economische dynamiek in haar regio. Denk daarbij aan ontwikkeling van de regio op het gebied van de arbeidsmarkt, educatie, verduurzaming en innovatie; thema's waar de Rabobank als coöperatieve bank een bijdrage aan kan leveren; niet alleen als bankier, maar ook door inzet van bijvoorbeeld kennis en netwerken. Zo zijn we op eigentijdse wijze dichtbij, betrokken en toonaangevend.

De regio Venlo heeft niet de luxe van een natuurlijke leider die een economische kansenagenda als deze volledig kan of wil dragen. De uitvoering van de agenda vereist daarom draagvlak onder ondernemers, kennisinstellingen en overheid. Partijen die willen opstaan voor de regio en die zich, samen met ons, als inspirators en ambassadeurs gaan hardmaken voor een ambitieuze economische strategie.

Hoe verder?

Met het uitbrengen van deze economische kansenagenda stelt Rabobank Venlo e.o. haar visie en kennis beschikbaar aan iedereen die daar iets mee kan en wil. Maar deze studie is vooral ook een startschot voor actie.

Met deze studie in de hand gaan we graag in gesprek met bedrijven, overheden en kennisinstellingen om tot actie te komen, initiatieven te realiseren en (daarmee) de regionale economie te versterken. Als coöperatieve bank zullen we steeds kijken naar de passende rol die wij daarin kunnen spelen.

Wij zullen ons daarbij in ieder geval inzetten om u te inspireren in en te ondersteunen bij activiteiten. Aan u vragen wij om ons uit te dagen met uw ideeën en initiatieven. Zodat wij dan samen met u verder kunnen bouwen aan een bloeiende economie in de regio Venlo!

COLOFON

November 2017

Onderzoek uitgevoerd door
Bureon en Roots Beleidsadvies
In opdracht van Rabobank Venlo e.o

Rabobank